

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023 05 25 Nr. S23-15

I 2023-05-19 Nr. 23-7666

Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetui

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO TAIS REG. NR. 23-7666

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (Ministerija) 2023 m. gegužės 19 d. parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą (Projektas) ([reg. TAIS Nr. 23-766](#)), kuriuo siūloma pakeisti Ambulatoriniam gydymui skiriamų vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių bazinių kainų ir paciento priemokų už juos apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. 994 „Dėl Ambulatoriniam gydymui skiriamų vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių bazinių kainų ir paciento priemokų už juos apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Aprašas) patvirtinto Aprašo 20 punktą.

Susipažinus su Ministerijos registruotu Projektu Lygiagretaų vaistų importo asociacija (LVIA) teikia šias kritines siekiamo patvirtinti reguliavimo pastabas:

1. Aprašą papildant nauju 20.6 punktu ir jo išgaliojimą numatant sekančią dieną po paskelbimo, jo taikymas būtų vykdomas iš karto, dėl ko iš naujo būtų keičiamos jau apskaičiuotos vaistinių preparatų bazinės kainos. Darytina išvada, kad siekiamo patvirtinti Aprašo nuostata būtų taikoma jau pasibaigusiose procedūrose, kuriose tiek pareiškėjų, tiek Valstybinės ligonių kasos prie Ministerijos teisės aktuose numatyti veiksmai jau yra atlikti (*pateiktos paraiškos; pagal šiuo metu galiojančias Aprašo nuostatas apskaičiuotos bazinės kainos ir paciento priemokos; Kompensuojamųjų vaistų kainyno (Kainynas) projektas pavišintas; pareiškėjai patikslino paraiškas*). LVIA nuomone, rengiamo Kainyno dviejų ir daugiau tiekėjų grupėse keičiant **jau apskaičiuotu** vaistinių preparatų bazines kainas (nebenaudojant Švedijos ir Danijos valstybių kainų) būtų šiurkščiai pažeidžiami Konstitucijoje įtvirtinti *teisinės valstybės, lygiateisiškumo, teisinio tikrumo, teisėtų lūkesčių principai*, tuo pačiu visiškai pažeidžiama Konstitucijos **saugoma sąžiningos konkurencijos laisvė**. Konstitucinio Teismo doktrinoje yra aiškiai įvardinta teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas, kaip neatsiejami teisinės valstybės principo elementai. Šių principų paskirtis – laiduoti asmens pasitikėjimą savo valstybe ir teise. Šie teisiniai principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus

lūkesčius. Jie siejasi su visų valstybės institucijų pareiga vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui. Įstatymais nustatius asmenims tam tikrą teisę, tos teisės suteikimo pagrindus, sąlygas ir tvarką, valstybei kyla pareiga santykiuose laikytis teisėtų lūkesčių apsaugos ir teisinio tikrumo konstitucinių principų. Šie principai taip pat reiškia įgytų teisių apsaugą, t. y. asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius teisės aktus įgytos teisės bus išlaikytos nustatytą laiką ir galės būti realiai įgyvendinamos. Be to, pagal šiuos principus teisinį reguliavimą galima keisti tik laikantis iš anksto nustatytos tvarkos ir nepažeidžiant Konstitucijos principų bei normų, būtina *inter alia* laikytis principo *lex retro non agit*, teisinio reguliavimo pataisomis negalima paneigti asmens teisėtų interesų ir teisėtų lūkesčių. Pagal principą *lex retro non agit* teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį ir neleidžiamas teisės aktų galiojimas atgaline tvarka, nebent būtų palengvinama teisės subjektų padėtis, **kartu nepakenkiant kitiems teisės subjektams (lex benignior retro agit)**. Toks reguliavimas, kuris galėtų pakeisti teisės normas, kai reguliuojami santykiai jau yra užbaigti, sudarytų prielaidas paneigti asmenų teisėtus lūkesčius, teisinį tikrumą ir teisinį saugumą, konstitucinį teisingumo principą (žr. Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 29 d., 2011 m. spalio 25 d. nutarimus). (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-143-2834-13 Administracinė jurisprudencija. 2013, 26*)

2. Paminėtina, kad Kainynas tvirtinamas ne vėliau kaip **iki einamųjų metų birželio 1 dienos**, o jo įsigaliojimas numatytas einamųjų metų liepos 1 dieną (Farmacijos įstatymo (FĮ) 57 str. 1 d.). Tiekėjų paraiškų pateikimo ir jų tikslinimo procesas **yra pasibaigęs 2023 m. gegužės 8 d.** ir Kainynas, turintis įsigalioti 2023 m. liepos 1 d., sveikatos apsaugos ministro artimiausiu metu turi būti patvirtintas informuojant vaistinių preparatų tiekėjus apie paraiškose nurodytų vaistinių preparatų įtraukimą/neįtraukimą į Kainyną (FĮ 59 str. 2 d.). Laikytina, kad siūlomas patvirtinti reguliavimas pažeistų sąžiningos konkurencijos sąlygas, nes sudarytų sąlygas po paraiškų patikslinimo etapo į Kainyną patekti vaistiniams preparatams, kurie Ministerijos Projekto nepatvirtinus, į jį galimai nepatektų, nes neatitiktų FĮ nustatytų kriterijų, kurie Kainyno projekte visiems iš anksto buvo pristatyti VPK apskaičiavus duomenis pagal iš anksto žinomus ir šiuo metu galiojančius kriterijus.

Atsižvelgiant į pirmiau įvardintas kritines pastabas ir vertinant Projektu siekiamo patvirtinti reguliavimo įgyvendinimą, LVIA prašo Vyriausybės:

- a) Inicijuoti [Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo Nr. X-709 2, 8, 57 ir 59 straipsnių pakeitimo įstatymo](#) 5 straipsnio 3 dalies pakeitimą, jį išdėstant taip:

5 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

3. Šio įstatymo 3 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo 57 straipsnio 5–12 dalys taikomos rengiant 2024~~3~~ m. ~~sausio~~ ~~liepos~~ 1 d. įsigaliosiančius ir vėlesnius kompensuojamųjų vaistinių preparatų ir kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių kainynus ir jų pakeitimus.

Atsižvelgus į pasiūlymą, būtų pratęstas nuo 2023 m. sausio 1 d. galiojantis Kainynas (tokia praktika buvo taikoma pratęsiant [2021 m. birželio 11 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-1385 „Dėl 2021 m. kompensuojamųjų vaistinių preparatų kainyno patvirtinimo“ patvirtintą kainyną](#)). Atitinkamai, Projektu siekiamas patvirtinti reguliavimas būtų įgyvendintas nepažeidžiant Konstitucijos saugomų principų ir tiekėjų teisėtų interesų, o įvertinus visas Kainyno turėjusio įsigaliooti nuo liepos 1 d. rengimo problemas, jas ištaisius, FĮ 57 str. 5-12 dalys būtų taikomos rengiant 2024 m. sausio 1 d. ir vėlesnius kainynus;

- b) Neatsižvelgus į pirmiau nurodytą prašymą pavesti Ministerijai visiems suinteresuotiems subjektams iš anksto viešai paskelbti Kainyno projektą, kuris būtų parengtas pagal Projektu siekiamą patvirtinti pakeitimą, ir sudaryti sąlygas visiems pareiškėjams **ne mažiau kaip 15 dienų** (*1/2 termino*, apibrėžto [Kompensuojamųjų vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių įrašymo į kainynus tvarkos aprašo 15 ir 16 punktuose](#)) susipažinti su nauju Kainyno projektu ir pagal jo duomenis pakartotinai patikslinti jau pateiktas paraiškas.

LVIA direktorius

Donatas Parulis